

Pus și el o vreme „la păstrare” (a fost marginalizat, ignorat, i s-a ridicat dreptul de semnătură iar cărțile i-au fost puse la index), Petru Comarnescu revine în actualitate printr-un subterfugiu uzitat și de alții în epocă: publică, sub pseudonim (A. Coman), răspunzând „comenzii sociale” albumul monografic **Octav Băncilă** (1954), însă fără grave rabaturi. Încet, încet, activitatea sa publică începe să înregistreze un traiect pe cât cu putință normal, cu relevante repere bio-bibliografice: elaborează și publică lucrări de referință despre **Voroneț, Monumentele de artă din nordul Moldovei, Brâncuși, Luchian, Țuculescu, Jalea, Baltazar, Gh. D. Anghel, Viorel Bunescu, Tonitza, Șirato, Iser, Frații Arămescu, Rembrandt, Deinieca** etc; tot sub semnătura sa apar în această vreme o culegere de eseuri – **Confluente ale artei universale** – și o alta de **Scrieri despre teatru**, precum și o monografie dedicată lui **Ion Sava**, cărora li se adaugă prefețe și studii introductive la ediții din **Emil Botta, Th. Dreiser, Jerome K. Jerome, Jack London, Sinclair Levis, Eugen O'Neill, R. Sheridan, Tagore, Alain Fournier** ș. a.; ca traducător, optează pentru: **Twain, Anderson, Synge, O'Neill** (căruia îi consacră și o lucrare exegetică), **W.Scott, B. Shaw, Ch. Brontë, Prislei, T. S. Lawrance, Defoe** etc.; desfășoară o febrilă activitate publicistică și de contaminant animator cultural, preocupându-se, concomitent, la fel de dezinteresat și catalitic, de îndrumarea artiștilor tineri (George Apostu, de pildă); devine membru al Uniunii Artiștilor Plastici și al Uniunii Scriitorilor și este ales președinte al Asociației Criticilor și Istoricilor de Artă din România, fiind, în același timp, membru al Asociației Internaționale a Criticilor și Istoricilor de Artă. Pe scurt, prin calitățile sale excepționale de filosof, om de cultură și artă, Petru Comarnescu reușește să-și impună, în pofida climatului spiritual dominat de ideologia comunistă, coordonatele remarcabile ale unei personalități de elită, situată pe linia permanentelor culturii românești circumscrisă universalității. În acest context, nu ne surprinde că în anul 1966 este desemnat comisar general al Pavilionului Românesc la Bienala de Artă de la Veneția, iar peste doi ani (în 1968), comisar al Expoziției Țuculescu în S. U. A. (unde-și făcuse doctoratul în filosofie în anii 1929 – 1931). Peste tot, cum remarca și Ionel Jianu, este foarte activ, dinamic și eficient, stabilind contacte și, uneori, legături durabile, cu diverse personalități din lumea artistică mondială (ca și din diaspora românească), făcând o susținută și convingătoare propagandă valorilor artistice naționale, prin intervenții directe la diverse întruniri adhoc, prin interviuri în presă și (mai cu seamă) la o serie de posturi de radio și televiziune, cum se întâmplă la Washington, unde beneficiază de unul dintre interviurile sale și Postul de Radio „Europa Liberă”. Iată cum este relatat evenimentul de însuși Petru Comarnescu în jurnalul său:

„De la postul din New York al Europei Libere, a venit special pentru Țuculescu și pentru mine – fără falsă modestie, trimiterea mea aici a stârnit senzație printre toți românii, prieteni și neprieteni, admiratori sau neadmiratori ai regimului și ei socot un semn de recunoaștere a valorilor, a competenței ca și un semn de lărgire sau de liberalizare prezența mea aici, iar expoziția Țuculescu, firește, ceva și mai semnificativ pentru cultura noastră de azi din țară – ei bine, de la New York a venit, ca trimis special, Liviu Floda, fost ziarist la «Adevărul» și «Dimineața», cunoscut cu mine, dar nu prieten. Și el, ca și toți românii de aici, sunt entuziasmați de pictura lui Țuculescu, nu știu cum s-o popularizeze mai bine, iar persoana mea este coplesită de simpatie. Floda mi-a luat un lung interviu, apoi a luat declarații la vernisaj de la diferite personalități americane, care toate și-au exprimat admirația față de forța artistică, de filosofia și viziunile lui Țuculescu. N-am întâlnit persoană care să nu admire expoziția, de la personalul de înaltă pregătire al lui Smithsonian Institution de paznicii negri, de la cei de la Departamentul de Stat la cei de la posturile de radio, unde mai sunt români plecați demult din țară, ca d-l Alex Frenkley, Mihai Hanu, Erica Beneș și alții. Posturile de radio au făcut o excepțională publicitate, dar nu și presa încă”.

Textul interviului despre care se face vorbire în fragmentul de mai sus se păstrează în Arhiva „Petru Comarnescu” de la Complexul Muzeal Bucovina din Suceava, într-o dactilogramă (nr.inv.5044) și vede lumina tiparului acum, la 35 de ani după ce a fost răspândit, prin intermediul undelor radiofonice, de la antipozi.

Din cartea memorialistică **Chipurile și privescările Americii** (1974) de Petru Comarnescu această secvență lipsește, fiind înlocuită cu o croșetă (...). Îngrijitorul ediției, Traian Filip, n-a putut rezista presiunilor Cenzurii. Textul a apărut, totuși, în această formă, sub îngrijirea noastră, în „Literatură”, anul II, nr. 30 (47), 17 iulie 1992, p. 10).

Ion Țuculescu, Petru Comarnescu și Europa Liberă la Muzeul Smithsonian din Washington

Textul unuia dintre interviurile luate de postul „Europa Liberă”, filiala New York (16 ianuarie 1969)

(Muzică populară românească, timp de câteva secunde.)

Crainic: Marți, 16 ianuarie, a avut loc la Washington vernisajul Expoziției pictorului Ion Țuculescu. Andrei Brânduș, care a asistat la această manifestare organizată în cadrul schimburilor culturale între Statele Unite și România, relatează:

Reporter: Dragi ascultători, vă vorbesc din una din sălile vestitului muzeu Smithsonian din Washington. Peste câteva ore se va inaugura Expoziția consacrată pictorului român Ion Țuculescu. Aranjarea Expoziției este aproape gata. Se fac ultimele retușuri în vederea vernisajului pentru oficialități și public. Delegatul guvernului român pentru a prezenta în Statele Unite Expoziția Țuculescu este cunoscutul scriitor și critic de artă Petru Comarnescu. Zgomotele pe care le auziți sunt ale diferitelor mașini care lustruiesc pereții, care fixează panourile.

În sfârșit, Petru Comarnescu s-a eliberat pentru câteva clipe și este gata să răspundă întrebărilor.

-Domnule Comarnescu, cum s-a ajuns la organizarea acestei Expoziții, aici în Statele Unite?

Comarnescu: - Expoziția este organizată în cadrul schimburilor culturale dintre țările noastre și nu este de altfel prima mare manifestare. Am mai avut o Expoziție de tapiserie la Washington, care a fost și în multe orașe și care a impresionat tocmai prin unele calități prin care va impresiona și Țuculescu, tocmai legătura dintre folclor, stilizare și modernitate. Am mai avut la București o Expoziție de artă grafică americană remarcabilă, în care s-au văzut toate tehnicile noi ale grafice și ale gravurii. Am avut mai recent o Expoziție de unelte. Vom avea în iarnă o Expoziție de pictură americană contemporană. Acestea sunt doar câteva exemple ca să arătăm înflorirea acestor schimburi culturale în folosul artei și cunoașterii între popoare.

Reporter: Câte tablouri ale lui Țuculescu ați adus cu dumneavoastră pentru a fi prezentate în această Expoziție?

Comarnescu: - În această expoziție se află o selecție din cele mai reprezentative tablouri din fazele activității lui Țuculescu. Numărul lor este peste 50... și vedem cum a început arta lui trecând de la inspirația folclorică și din stilistica populară la forme foarte moderne.

Reporter: - Poate că ați vrea să reamintiți, domnule Comarnescu, câteva date în legătură cu viața și opera lui Țuculescu?

Comarnescu: - Ion Țuculescu este un caz foarte interesant în pictură, ținând seama de pictura mondială, nu numai românească. Este un autodidact. Născut în 1910 la Craiova, el și-a luat doctoratele în științe naturale și în medicină. Până în 1935, deci până la vârsta de 25 de ani, s-a ocupat în principal de știință și până la sfârșitul vieții a continuat să se ocupe de știință și are lucrări despre infuzori, despre calitățile lacului Tekirghiol, lucrări care au fost publicate și unele sunt publicate acum în reviste de autoritate mondială, precum și la noi în țară. Ultima sa lucrare este amplă despre Lacul Tekirghiol, calitățile și particularitățile lacului.

Dar știința nu i-a ajuns acestui om și a căutat să descifreze tainele materiei, să-și pună întrebările cunoașterii și prin artă. Și atunci în 1935 – mai făcuse el ceva pictură – în timpul liceului, dar se crezuse că

nu are talent, - în 1935 s-a dus la o librărie unde se vindeau și culori și a spus: „Dați-mi toate culorile cu care pictează pictorii”. Între 1935 – 1939 s-a format singur, văzând opera în special a lui Petrașcu, Luchian și altor pictori români, le-a prins – ca să zică așa – meșteșugul, dar el n-a vrut să fie un epigon al lor, ci și-a pus probleme proprii. După prima sa Expoziție, plină de succes, din anul 1938, a avut o serie de Expoziții anuale. În 1941 sau 1943 se produce ceea ce ar fi o mutație în creația sa, în sensul că de atunci avem pe adevăratul, pe autenticul Țuculescu. El și-a pus întrebarea aceasta:

Cum au stilizat odinioară, cum au creat meșterii și meșteritele din Oltenia mea, din România mea, acele scoarțe minunate împodobite cu flori, cu frunze, cu păsări, cu oameni, în care este o geometrie concentrată plină de vitalitate și de neîntrecute armonii coloristice. Și atunci Țuculescu s-a pus în starea de spirit a acelor care cu veacuri în urmă au creat aceste scoarțe sau ceramica populară cu forme de animale, cu forme de oameni și iarăși stilizată. Și lucrările pe care le vedeți acum în față sunt expuse tocmai în ordinea cronologică pentru a se vedea evoluția lui.

Reporter: - Domnule Comarnescu, iată, văd aici un tablou care amintește foarte bine de Petrașcu. Iată fotoliul, iată scaunul în care de obicei Petrașcu își plasa subiectele. E vreo legătură între Petrașcu, care și el se inspira din arta populară și pictorul Țuculescu?

Comarnescu: E drept că în interioarele lui Petrașcu apar adeseori scoarțe, mai ales scoarțe pe fond negru. E adevărat ce surprindeți dumneavoastră acum că în acest interior țărănesc sunt anumite afinități cu Petrașcu. Dar Țuculescu a mers într-o direcție, n-aș spune adâncă, dar diferită de cea a lui Petrașcu, căutând să facă asemenea lucrări cum vedeți această „Noapte la Ștefănești”, sau acest „Interior țărănesc” sau această „Barcă”, luând stilizarea din arta populară, luând chiar unele armonii și transfigurându-le și din ce în ce stilizându-le, încât în aceste peisaje, ca „Noaptea la Ștefănești”, de pildă, sau ca „Floarea Sorelui”, vedem și natura, peisajul românesc cu ce are mai caracteristic și în același timp și procedeele tradiției noastre folclorice și de stilizare. Această fabuloasă imaginație, comuniune cu natura, pe care o găsim la Grigorescu, la Luchian, la Petrașcu, la Pallady, se vede aici, dar într-o formă mai puternică.

Dacă mă întrebați, cum m-au întrebat și alți critici, cum aș defini pe Țuculescu, l-aș defini un neo-primitivist, folosind o tehnică expresionistă: adică culori puternice, vitale, și tocmai aceasta este caracteristica lui, pe de o parte stilizarea, vigoarea stilizării românești, și în același timp o vitalitate foarte modernă. De altfel, de asta ne-am și prezentat cu Țuculescu aici, pentru că este foarte român și în același timp universal. Într-un sens repetă cazul Brâncuși...

Reporter: - Tocmai văd aici la „Barcă” aceasta pe care o prezentați, care este reprezentată în tabloul lui Țuculescu, văd liniile parcă ar fi tocmai liniile „Coloanei Infinite” a lui Brâncuși. Ați stabilit vreo legătură între cei doi mari creatori?

Comarnescu: - Da, există; cum și în ultimul său tablou este un cadru cum dumneavoastră ați observat

Petru Comarnescu
desen de **St. I. Popescu**

când ne-am plimbat mai înainte prin Expoziție, există legături dar nu directe, ci atât că amândoi au mers la aceleași izvoare, izvoare inepuizabile din care pot să mai apară și alți Brâncuși, să sperăm, alți Țuculesci, dar deocamdată aceștia sunt cei mai reprezentativi, fiindcă ei, împreună cu pictorul Ghiță, au mers la viziunea folclorică și la stilizarea populară. E o teorie care e discutabilă, dar eu o susțin, că Brâncuși a ajuns modern folosind tocmai metoda stilizării, nu simplificarea geometrică, pur și simplu, cerebrală, uscată. Asta face diferența mare între stilizarea care este trăită, care este vitală la țaranul, la țărancă română, pe care îi continuă Țuculescu astăzi în forme atât de moderne care ajung pentru unii la abstracționism.

Reporter: - *Domnule Comarnescu, l-ați cunoscut în activitatea dumneavoastră, ați avut bucuria, ați avut prilejul să-l cunoașteți pe Țuculescu? L-ați apreciat înainte încă de a fi declarat ca acum o valoare națională?*

Comarnescu: - Cum să nu? De la prima sa Expoziție am prevăzut și am scris și în monografia mea despre el când nu avea viziunea aceasta de astăzi, nu de astăzi, viziunea pe care o vedem acum în Expoziție, că va fi una din marile personalități ale picturii noastre. Fiind prieten cu el chiar, mi-a explicat el această mutație, cum și-a pus el problemele acestea, prin anii 1941 - 45.

În dramatismul lui mai este și experiența aceasta existențialistă, de mare neliniștit, de asta e foarte interesant. El nu are calmul și luminozitatea lui Brâncuși. El pictează, cum spun eu, ca un călugar. Are această neliniște care însă nu merge spre grotesc, spre dezumanizare. Dar, firește, întâi neliniștea lui interioară de om de știință, în căutarea tainelor materiei, apoi căutarea unei lărgiri de cunoașteri pe care o simțea și artistul și omul de știință din el și omul de suflet. Încă ceva foarte interesant, această neliniște, ca și unele lucruri, cum se vede în „Poarta Infernului” sau în viziunile totemice, sunt inspirate pe de o parte și de tradițiile noastre foarte arhaice, dar și foarte moderne ajungând până la abstracționism.

Reporter: - *Văd unele asemănări, în ceea ce privește culoarea, cu Van Gogh.*

Ați stabilit, este într-adevăr ceva adevărat, pentru că iată, în florile, în câmpurile acestea pe care le desenează el, se recunosc forme coloristice specifice lui Van Gogh. Ați stabilit vreo relație? Este ceva adevărat?

Comarnescu: - Este ceva adevărat în sensul că metoda de lucru a lui Țuculescu, stilul său, are ceva din expresionism. Or, părintele expresionismului modern este Van Gogh, în sensul că proiectează dinăuntru în afară această forță interioară și această neliniște, dar sigur că orientările, viziunea, este alta. Aș spune următorul lucru: Aici nu avem câmpurile lui de rapiță. La un moment dat aș spune că Țuculescu și-a pus chiar problema. A cunoscut pe Van Gogh, desigur. A fost în 1937 la Expoziția Internațională din Paris și a văzut retrospectiva Van Gogh. Țuculescu și-a spus așa: dacă eu aș fi Van Gogh, sau dacă Van Gogh ar veni în România, cum ar picta el peisajul românesc? Și atunci e o corespondență. Dar vedeți că e cu totul alt decât Van Gogh, dar aceeași vitalitate, același dramatism. La asta se mai adaugă și drama războiului. El a fost ca medic pe front. Văzând

acele cadavre, acele tragedii, acea dezumanizare pe care o aduce războiul, Țuculescu a fost foarte zguduit și atunci părțile lui mai dramatice pe care le vedem, acel „Punct de fugă”, „Poarta Infernului”, viziunile acelea totemice, sunt legate și de gândul la strămoșii lui, la oamenii care au trăit pe pământul României, au luptat, au muncit și au apărat pământul cu sânge, cu sacrificii, cu jertfă, pentru progres, pentru cultură, pentru o viață mai bună, dar este în același timp și o zguduire explicabilă prin drama războiului la care a participat ca medic pe front.

Deci am cam conturat personalitatea lui. A avut până în 1947 șapte mari Expoziții, a continuat apoi să aibă o fază numită folclorică, pe care o vedem aici, - stilizarea motivului, și pe urmă este faza totemică, pe care o vedem cu acele lucrări unde apar uneori troițe, apar buciume, lucrări ca „Punct de fugă”, și care are forme foarte interesante, aceste suprapuneri de oameni, păpuși, ulcioare, care laolaltă formează niște buciume care vestesc sau cheamă, pun întrebări cosmice. Este o integrare în cosmos ca și această lucrare splendidă, „Ochi negri”.

Reporter: - *Domnule Comarnescu, cum interpretați dumneavoastră, în calitate de critic, aceste suprapuneri de ochi. Ce reprezintă pentru dumneavoastră? Ce-au constituit pentru dumneavoastră? Ce-au constituit pentru concepția lui Țuculescu această înșiruire de ochi, orizontali, verticali, mai mulți, mai puțini, în sfârșit într-un număr mai mare sau într-un număr mai mic?*

Comarnescu: - Întrebarea este esențială, domnule Brânduș, în privința lui Țuculescu. Ca și la Brâncuși, ca și la alții, ca și în scoarțele noastre, ca de altfel și la egipteni, nu mai spun la bizantini, ochiul este semnul cunoașterii, este dorința de cunoaștere, de deschidere.

Dar în același timp stilistic, formal, pe covoarele oltenesci, pe scoarțele oltenesci, frunzele acelea înseși care împodobesc câmpul covoarelor, scoarțelor oltenesci, frunzele acelea înseși au forma de ochi. Și tocmai este foarte emoționantă această lucrare despre care mi-ați vorbit dumneavoastră și v-a impresionat așa de mult, „Ochi negri, într-un ocean orange”, unde într-adevăr în această viziune cosmică, în aceste valuri orange, apar ochi negri, dar acești ochi au și forme de fluturi. Eu interpretez acești fluturi simbolizând efemeritatea sufletului uman.

Crainic: - *Înterupem pentru câteva clipe reportajul pe care-l auzi, anunțând că este vorba de un interviu acordat de scriitorul și criticul român Petru Comarnescu redactorului nostru Andrei Brânduș.*

Convorbirea a avut loc cu câteva ore înainte de vernisajul Expoziției pictorului Ion Țuculescu, organizată în una din sălile muzeului Smithsonian, din Washington. Zgomotele pe care le auziți și care se suprapun convorbirii sunt ale diferitelor mașini pe care muncitorii prezenți în sala Expoziției le folosesc la lustruirea mozaicului, la curățarea pereților, la montarea panourilor și a tablourilor.

După aceste precizări, continuăm transmiterea interviului. Aici e Radio Europa Liberă!

Reporter: - *Domnule Comarnescu, observ în unele tablouri elemente abstracte, cum ar fi de exemplu jocurile acestea de linii, care au afinități cu pictura abstractă a lui Paul Klee. Care e părerea dumneavoastră? Este vreo afinitate între cei doi artiști?*

Comarnescu: - Prin procesul de simplificare, de stilizare, de geometrizare, sigur că în unele tablouri din faza finală, din faza simbolică sau din ultimele sale tablouri, Țuculescu se apropie de stilul metaforic al lui Paul Klee. Personal îl admir pe Paul Klee. Dintre toți pictorii contemporani îl apreciez poate mai mult decât și pe neîntrecutul maestru Picasso. Ei bine, într-adevăr că sunt puncte de contact. De asta Țuculescu este foarte arhaic, dar este foarte modern și ajunge la asemenea metafore, la asemenea forme stilizate, la asemenea geometrii, la asemenea semne care aparțin abstracționismului. Dar abstracționism nu în sensul de pierdere a oricărei semnificații umane. Țuculescu până la urmă, după părerea mea, rămâne un umanist: chiar când transfigurează, chiar când poetizează, trece în aceste metafore care au sens.

Chiar ultima lucrare pe care o vedem acolo, numită „Eternitate” - are ceva și din forța artei negre, parcă, are ceva și o melodie, parcă e un „Negro spirituals” și în aceste lucrări care au într-adevăr forme mai abstracte, sau acel copac, totuși lucrurile acestea sunt pline de semnificație umană și au o poezie, poezia culorii, muzica culorii, dar ca și la Klee sunt încărcate de sensuri umane, de o filosofie, de anumite năzuințe.

Reporter: - *În pictura modernă, în pictura tinerilor artiști români de astăzi, se văd, se întrevăd elemente abstracte și acestea sunt apreciate? Ei pot să lucreze în această direcție, sunt încurajați?*

Comarnescu: - Avem numeroase Expoziții în care predomină la unii tineri forme abstracte. Avem un abstracționism de împrumut, nu un abstracționism care înseamnă abstragere, care înseamnă simplificare, abstragere de la realitate, dar nu pierderea simțului realității. Avem o școală de tineri și tinere foarte mari coloristi. Nu toți din nefericire au o filosofie atât de înaltă și atât de adâncă în același timp românească și universală cum a avut Brâncuși, cum are Țuculescu - acum în fața noastră - cum a avut Luchian, care spunea „noi pictorii vedem cu ochii, dar pictăm cu sufletul”.

Generațiile tinere sunt foarte dotate la noi, în special în poezie și în pictură și sculptură. Lirismul românesc capătă forme noi fabuloase.

Reporter: - *În afară de Washington, domnule Comarnescu, unde va mai fi prezentată această Expoziție Țuculescu în Statele Unite?*

Comarnescu: - De la Washington, unde va rămâne trei săptămâni, Expoziția va trece la Columbus - Ohio, unde se va deschide pe la 17 februarie, iar apoi, pe la sfârșitul lui martie și mai mult în aprilie, va fi prezentată la San Francisco.

Crainic: - *După cum am mai spus, declarațiile domnului Petru Comarnescu au fost făcute în cursul dimineții de marți 16 ianuarie. În după-amiaza aceleiași zile a avut loc vernisajul Expoziției Țuculescu, la care au luat parte numeroși invitați, printre care doamna Rusk, soția secretarului de stat american, șefi de misiuni diplomatice, oficiali, critici de artă, ziaristi.*

Prezentarea pictorului Țuculescu pentru publicul american a fost făcută de Petru Comarnescu. La vernisaj, Andrei Brânduș a stat de vorbă cu unii din participanți.

Iată, în parte, impresiile culese.

Reporter: - *Puteți să ne spuneți numele și profesia dumneavoastră, vă rog?*

Voce: - Sunt domnul Mc Leland și sunt curator al colecției naționale de artă, la arta americană, mai exact, arta contemporană americană.

Reporter: - *Care este opinia dumneavoastră despre tablourile lui Țuculescu?*

Voce: - Cred că tablourile sale sunt foarte interesante și reprezintă o viziune minunată asupra gândirii românilor și a peisajului lor, dar care nu vizează un peisaj anume, ci explorând peisajul în măsura în care sunt urmărite gândurile și o anume atmosferă.

Reporter: - *După cum ați auzit, ne-a răspuns domnul Donald Mc Leland, care s-a recomandat a fi muzeograf chiar la muzeul Smithsonian din Washington. El apreciază foarte mult pictura lui Țuculescu, ca nefiind o copie a naturii, ci Țuculescu adăugând naturii ceva care tocmai formează specificul artei sale. (Pauză).*

... Și acum o voi întreba pe doamna Rusk ce impresie are despre Expoziția Țuculescu.

Doamna Rusk, scuzați-mă, acum, la sfârșitul acestei expoziții aș dori să știu care este impresia dumneavoastră generală.

D-na Dean Rusk: - Ei bine, pot doar să vă spun că îmi pare foarte rău că s-a terminat și sper să mai trimiteți și alte lucruri noi.

Reporter: - *V-a plăcut expoziția?*

D-na Rusk: - Mi-a plăcut foarte mult! Foarte mult!

Reporter: - *Să înțeleg că a fost o seară plăcută pentru Dumneavoastră?*

D-na Rusk: - Într-adevăr, a fost o seară foarte plăcută. Sunt foarte, foarte entuziasmată de ea.

Reporter: - *După cum ați auzit, doamna Rusk ne-a declarat că a avut o seară foarte plăcută vizitând Expoziția Țuculescu și că pleacă entuziasmată de opera pictorului român. Doamna Rusk, cu care am stat de vorbă, este soția secretarului de stat american și a ținut să ia parte la acest vernisaj, făcând astfel un gest de curtoazie față de poporul român. (Muzică populară românească timp de câteva secunde)*

Crainic: *Am transmis un reportaj înregistrat pe bandă de magnetofon la deschiderea Expoziției Țuculescu de la Washington.*

(Iarăși muzică)

Prezentare, text stabilit și comunicat de Nicolae CĂRLAN